

a genocidních aktů tedy určuje logiku sledu výstavních panelů. Pouť Romů, jež se stala třetím opěrným bodem obrazového vyprávění příběhu, výstava sleduje od středověku do současnosti. Mapa příchodu Romů na starý kontinent, ukázky dobových vyobrazení Romů (dřevorytů, grafických listů, kreseb a v 19. a 20. století i fotografií) a dobové citace přinášejí svědectví o několika-setleté přítomnosti Romů v Evropě. Jejich místo v rámci usedlého evropského obyvatelstva však začalo být na sklonku středověku zpochybňováno.

Diskriminaci a genocidu Romům výstava dokumentuje opět mapou deportací a putování Romů v 17.–19. století, a to nejen po Evropě, ale také z Evropy do Afriky a Ameriky, a prezentací proticikánských (protiromských) dekretů z Anglie, Holandska, Francie, Německa, Portugalska a Španělska. Složitě postavení Romů v rámci Evropy podtrhuje i odkaz na jejich situaci v Rumunsku, kde byli chápáni jako otroci. Příběh diskriminace a genocidy graduje v ukázkách dokumentů, fotografií a kreseb vztahující se k vyvražďování Romů za druhé světové války.

Poslední část výstavy je věnována současnosti, v níž je snad nejvíce zobrazena realita Romů v Polsku. Autor výstavy se pokusil ukázat současnou cestu Romů – polských Romů v Evropě. Poutě je zde přítom metaforou. Romové dnes již nehledají lokalitu, nýbrž usilují o respektované místo ve společnosti. Toto hledání a sebenacházení výstava dokumentuje ve třech rovinách: v rovině demografické (početnost subetnických skupin a portréty některých z nich), v rovině kontinuity tradiční kultury (romský jazyk, tradiční povolání, tradiční volba krále, chudoba řadových Romů, poslední stanoviště kočujících Romů na konci 50. let 20. století) a v rovině nově etablovaných symbolických aktů, jež mají

posilovat soudržnost Romů a jejich přijímání okolní společností (Romské instituce, muzeum, Tábor pouti – symbolická poutě po místech, kde byli Romové za druhé světové války vyvražďeni).

Tato výstava byla určena nejen nezasevencům z jiných kultur, ale také Romům samotným jako vklad na jejich cestě vedoucí k vytvoření jednotného romského národa. Alespoň takto rozumím douše kurátora výstavy Adama Bartosze: „*Tato výstava je věnována Romům, Sintům, Gitanům, Manušům a všem poutníkům dávným, současným, a jak doufám, i budoucím.*“

Výstavu pořádal Polský institut v Praze a Oblastní muzeum v Tarnowě ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky a Městskou knihovnou v Praze ve dnech 26. 5.–30. 6. 2004.

Dana Bittnerová

Promoce 2004

Ve čtvrtek 15. července proběhly v Aule pražského Karolína tři promoce absolventů Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Nejprve promovalo 25 bakalářů (z toho čtyři muži, z toho jedna významná) v oboru humanitní vzdělanost. V témže oboru promovalo v následujícím aktu 27 bakalářů (z toho čtyři muži, z toho tři s významáním). V poslední promoci získalo titul magistra 18 absolventů FHS – šest z nich v oboru obecná antropologie, dvanáct v oboru občanský sektor (v této promoci byli dva muži, čtyři významání antropologové a dva významání v oboru občanský sektor). Děkan Fakulty humanitních studií UK profesor Jan Sokol měl při každé promoci jiný projev, my vám nabízíme jeden z nich v plném znění:

V tomto krásném a svátečním prostředí se dnes scházíme proto, abychom uzavřeli a oslavili vaše studium. Slavnostní prostor, jeho vyzdob,

zvláštní oblečení a obřadné jednání nám mají pomoci, abychom uspořá na chvíli vystoupili z únavného koloběhu všedních dní a soustředili se na to, co tu chceme udělat dnes. Mohou nám pomoci uvidět něco, co bychom se jinak možná ostýbali vyslovit, nebo co bychom možná vůbec přehlédli. K tomu je ovšem nezbytně třeba, abychom tomuto obřadnému jednání aspoň trochu rozuměli. Jinak by se nám totiž také mohlo zdát, že je to – jako všechno slavnostní a obřadné – jen zbytečná vnější paráda, jakési divadlo, které nemá obsah ani smysl. Kde se takový dojem všeobecně prosadil, většinou své univerzitní obřady úplně zrušili, i když je to dnes možná mizí.

Jádrem humanitní vzdělanosti je poznání, že člověk nežije jen z vlastních nápadů a výkonů, ale také z toho, co převzal a přijal od svých předchůdců. Všimněte si, že v přírodních a technických vědách se málokdy cituje něco, co je starší než pět, deset let. Naproti tomu se historik i filozof zabývá i věcmi daleko staršími, a to nejenom z nějaké archivní zvědavosti, ale proto, aby v nich nacházel něco, co je živé, platné a cenné ještě dnes a na co jsme mezitím možná zapoměli. Tak je tomu i s tímto obřadem, který se navíc koná latinsky, v jazyce starší evropské vzdělanosti, kterému bohužel většina z nás už nerozumí. Tím větší je nebezpečí, že se ztratí i jeho smysl.

Dnešnímu obřadu říkáme „promoce“, doslova „postrčení“ do samostatného, dospělého života. Jeho jádrem je ovšem slib, trvalý závazek, který na sebe s univerzitním titulem máte vzít. Univerzitním titulem a tímto slibem bývali totiž kdysi vaši předchůdci přijímáni do zvláštního společenství, do jakéhosi cechu vzdělaných

lidí. Lidí, kteří společně nesou závazek, že vzdělanost nebude zneužita ani zfalšována, ale bude sloužit všem lidem. Měli si uvědomit, že s univerzitním vzděláním a titulem přebírají i odpovědnost za další osud této vzdělanosti, kterou nedostáváte ani vy jen pro sebe, jenom ke své vlastní spotřebě.

Univerzitním slibem, který za chvíli složíte, se zavazujete ke třem věcem:

1. že budete stát na straně univerzity, která vás do tohoto společenství uvedla;

2. že svého titulu nezneužijete a že mu neuděláte hanbu; byla by to totiž i hanba univerzity a tohoto zvláštního cechu;

3. že se postaráte o to, aby vaše vzdělání nesloužilo jen k vašemu osobnímu a okamžitému prospěchu, ale k prospěchu společnosti, národa, všech lidí na světě.

Naši předkové ovšem zároveň cítili, že takovým neomezeným závazkem člověk vlastně překračuje své možnosti a své síly. Jak mohu dnes vědět, zda mě to všechno za týden, za rok nepřestane bavit? Mohu to vůbec slibovat? České slovo „přísaha“ přesně vyjadřuje tento pocit, že by k tomu člověk potřeboval nějakou pevnou oporu, na níž by se mohl spolehnout. Takovou oporou je pro vás fakultní žezlo, na které si můžete „při-sáhnout“. Není to tedy žádná magie, ale symbol jistého odhodlání, bez něhož se nic nedá ani začít. Nebojte se tedy říci své spondeo ac polliceor, čili slibuji a zavazuji se, a sáhněte na toto žezlo jako už tolik jiných před vámi. Ať je vám to v životě skutečnou pomocí a oporou.

jak